

5104
In: 4878
c. 2

17.

D D.

NOXA INSECTORUM

DISSERTATIONE ACADEMICA
CUM CONS. AMPLISS. FACULT. MEDICÆ
SUB PRÆSIDIO
*VIRI EXPERIENTISSIMI & CELE-
BERRIMI,*

D:NI DOCT. CAROLI LINNÆI,

S:Æ R:Æ M:TIS ARCHIATRI,
MED. ET BOTAN. PROFESS. REG. ET ORDIN. ACAD.
IMPERIAL. MONSPEL. STOCKHOLM. UPSALIENS.
ET BEROLIN. SOCH,

PUBLICO BONORUM EXAMINI SUBJECTA

^A
MICHAËL A. BAECKNER,
HELSINGO.

IN AUDITORIO CAROLINO MAJORI
DIE ~~XVII~~ DECEMBR. A:º MDCCLII HO-
RIS ANTE MERID. CONSVETIS.

HOLMIÆ,
TYPIS LAURENTII SALVII.

2

S:Æ R:Æ MAJ:TIS.
MEDICO ORDINARIO,
NOBILISSIMO atque EXPERIENTISSIMO
DOMINO
DOCT. ABRAHAMO BÆCK,
REG. COLL. MED. ASSESSORI, ET REG. ACAD.
SCIENT. STOCKHOLM. MEMBRO
DEXTERRIMO.

Hæc.
Ætatis. Suæ. Juvenilis.
Libamina.
Solius. Argumenti. Dignitate.
Æstimanda.
In.
Tesseram. Animi. Pii. Et. Devoti.
Ob.
Gratiam. Singularem.
Sæpius. Sibi. Collatam.
Et.
Curam.
De. Sua. Salute.
Insignem.
Se. Suasque. Fortunas.
In. Posterum. Submisse.
Commendans.
Dat. Dicat. Consecrat.
Nobilissimi. Nominis. Tui.

cultor & cliens humillimus.
MICHAËL A. BAECKNER.

KONGL. MAJ:TS.
TRO-TJENARE OCH HÅRADSHÖFDINGE ÖFVER HÅLSINGELAND,
ÅDEL OCH VIDT LAGFARNE
HERR SVEN STILLMAN.

Till. Vedermåle. Af. Djup. Vördnad.
Och.
Invårtes. Arkånsamhet.
Emot.
Bevifad. Ynnest.
Uppoffras. Denna. Förftlingen.
Jämte. Innerlig Önskan.
Att.
Himmelens. HERre.
Mätte.
Under. Talrika. Sälla. Dagar.
Tilldela.
Herr. HÅRADSHÖFDINGEN.
Den. Lön.
Som. Sjelfva. Naturen. HONOM. Ämnat.
Och.
Moget. Vett. Troget. Arbete. Samt. Stor. Möda.
Förtjena.
Till.
Rättvisans. Befordrande.
Den. Förnåma. Vårdnadens. Stöd.
Och.
Alla. Rättfintas. Glädje.
Under. Ett.
Med. Högagtning. Upfyldt. Hjerta.
Framhårdar. Jag. Att. Vara.
Ädel. Och. Vidt. Lagfarne. Herr. HÅRADSHÖFDINGENS.

Ödmjukaste tjenare
MICHAËL A. BAECKNER.

Admodum Reverendo & Præclarissimo Viro
D:OMAG. ANDREÆ BÆCKNER,

SACRI COETUS, qui CHRISTO IN EN-ET NJUTÄNGER
COLLIGITUR, ANTISTITI GRAVISSIMO, PA-
RENTI INDULGENTISSIMO, OPTIMO,

Alest jam dies, quo merita Tua, Pater Optime, in me maxima,
& a primo usque vitæ meæ diluculo collata, publice prædi-
care liceat. Sed, in tam certa, totque annos probata re, uti fas est,
percelebranda, dicendorum multitudine ab omni parte obruor. Tan-
tis enim, Pater Indulgentissime, me continue cumulaſti beneficiis,
ut quæ demum cumque meditor eorum præconia, Pietati tamen in
Te meæ inepta nimis videantur & tenuia. Verbo dicam, quod ver-
bis non valeo: Tuæ in me bonitatis & amoris tot tantaque pignora
jam diu exosculor, ut ne fingere quidem cogitando certiora potuiſſem.
Accipias igitur, Pater Carissime, tenellum hunc ingenii mei foetum
& Studiorum immaturas primitias, non ut, his quasi oblatis,
ære exsolvar Tuo, sed ut meminisse Tu digneris, quam in illo li-
benter atque cupide, quoad vixero, futurus ſim. Adſpicias ſere-
no vultu, quidquid filii integerrima in Te obſervantia proficiſci
poſſit. Tua ſunt munera, quæ, tantillam nunc partem, Tibi
reddo. Tuo etjam Paterno placeat Animo, æ qui eadem & boni
conſulere. Quod ſupereſt in votis repono ardentiffimis: Susti-
neat Te & Canitiem Tuam venerandam ſummus rerum Ar-
biter, ut in Eccleſiæ commodum certiffimum, omniumque, qui
Tui ſumus, fulcrum & ſuaviſſimam letitiam: Sospes maneat
quam diutiſſime & incolumis. Ego hac maxime in re mihi felix
videor, quod Tuus ſim,

Parens Optime,

obedentiſſimus filius,
MICHAËL A. BÆCKNER.

F. D. O!

§. I.

ENTOMOLOGIA scientiarum haud
infima censenda est, quæ circa fi-
nem sæculi præcedentis rite excoli
incepit, hoc vero ad illud, quod
attigit hodie, fastigium delata est.
Antequam vero id assequeretur,
SWAMMERDAMII opus erat ma-
nu subtilissima, acutissimis oculis LEUVENHOE-
KII, ingenio acerrimo REAUMURII, ut ceteros
taceam, qui diverso tramite ad eandem metam ad-
spirarunt. Neque tamen rite prius salutanda erat
scientia, quam in formam disciplinæ redacta, distin-
guere coeperat *ordines & genera Insectorum natu-
ralia*, propriisque suis characteribus, paxillis quasi,
designare didicerat, quod ante annum 1735. non fa-
ctum esse novimus

A

Minu-

Minutissima illa & despectui olim habita animalcula auctoritatem & formam, qua jam celebrantur, debent certe REAUMURIO, Viro ad abdita quævis investiganda ultra omnem laudem sollerti & indefesso, qui totus in eo fuit, ut sua insectis dignitas constet atque excellentia. Hic enim impiger eorum pastor & inquisitor, natales eorum, nuptias, vestitus, domicilia, culinam, negotia, œconomiam, mores, funebria denique justa non solum adcuratissime perscrutatus est, sed & omnium oculis, tanta elegantia & amplitudine, exposuit, ut suarum simul deliciarum amorem, per totum fere cultiorem orbem, e Gallia propagaverit. Post eum colloco, si tempus spectes, artis hujus decus, Generosissimum Dominum CAROLUM DE GEER, qui, novis quotidie accessionibus, rem *Entomologicam* auget & ditat.

§. II.

Minima viventium omnium insecta, sed *frequentissima* simul, & æstivo tempore, ubivis in globo, quem habitamus, terræ obvia; neque enim ullus facile tam sterilis datur locus, quo eorum non aliqua sese alere & sustentare queant, ubi alia omnia animalia fame perirent. Quemadmodum vero plurimis eorum, ne dicam omnibus, saltem quæ in siccis victitant, tam brevis est vivendi periodus, ut recurrentem solem raro sentiant; Sic ab hac parte natura parcior, quidquid id fuerit defectus, compensasse ab altera videtur mira fecunditate & innumerabili natorum multitudine; In myriades enim brevi augentur, ipsique adeo Iehovæ exercituum loco sunt, quos

quos in impias & pervicaces gentes frangendas domandasque immittat (*). Magnitudo, qua se oculis nostris facile subtrahunt, nec non copia generum numerosissima in causa fuere, quod nulla animalium genera difficilius dignoscantur, quam insectorum. Sed valentior est ea ratio, quod eadem insecta in scenam theatri animalis, vario modo vestita, prodeant: etenim triplici pleraque cultu, eoque inter se diversissimo amiciuntur. In tenera ætate *Larvam* induunt plane singularem; in media formam *coarctatam* habent, illi penitus absimilem; Adulta denique *nuda* cernuntur; quantumque a nocte dies discrepat, tantum etiam a pristina tum specie adultior abludivit. Nimirum multo in his plures magisque prodigiosas metamorphoses natura ostendit, quam in cerebro unquam fingeret vel Ovidio ipso ad fingendum prior.

§. III.

Quare omnibus sciendi cupidis, ut primum insecta visitant, campus exspatiandi aperitur vastissimus, in quo oculos, animos, ingenia pascant. Sive enim nidos eorum, & miraculoso plane artificio structa incunabula lustrare, sive sponsalibus interesse, nuptiis & repotiis, sive mille coloribus formisque varium in variis vestitum admirari, sive ferventium in opere nunc manipulos circumire, nunc densiora agmina, sive cetera denique Omnipotentis virtutis indicia contemplari placuerit; ad novas continue observationes, nec audita vulgo experimenta occasio

A 2

ade.

(*) Joël. II. v. 25.

aderit, non quærenda, sed ultro sese offerens. Immo incolæ globi terræque nulli tantas turbas, tantasve rebus & publicis & privatis inducunt vicissitudines, quantas hæc bestiolæ etjam visum nostrum sæpe fugientes.

Atque UTILITATEM quidem insectorum publice commonstrarunt multi (*). Haud paucos juvit, *Sericum* unde habeant homines, quo induti splendent & plerumque superbiunt, exposuisse: *Mel* descripserunt alii, *Ceram*, *Laccam*, *Chermem*, *Coccum*, *Coccinellam*, ceteraque, humanæ vitæ præsidia & emolumenta, quæ ex *Coccinellis*, *Cantharidibus*, *Millepedibus*, aliisque parantur, tum familiari rei, tum ægrotis maxime utilia & necessaria. Quum vero sit certissimum, non id solum consilium cum insectorum gregibus mundi Architecto fuisse, ut, proxima via, usus inde ad nos plurimi redundarent, utque eorum ope cadaveribus aliisque foetidis terram purgaret, & in æquilibrio quasi vegetabilia contineret, sed hoc simul spectasse, ut illis, velut ministris, uteretur, quoties mortalium aut compefcenda esset petulantia, aut discutiendus stupor, aut acuenda diligentia, aut ipsi denique convincendi suæ infirmitatis & summæ impotentia; animum subiit experiri, quid æstimationis hisce conciliare queat de NOXIS INSECTORUM meditatio. At ne mentem ad infinita extenderem, *Patriæ* tantum nostræ quæ & quantum *noceant insecta* exquirere adgressus sum,

(*) In his imprimis laudandus D:n. Christ. Biörklund in Dissert. Acad. de *Uso Cognitionis Insectorum*. Aboæ 1747. 4:o qui hanc partem ad omnium vota absolvit.

sum, ut civium forte meorum aliqui inde intelligant & discant, quantæ sit necessitatis ea rite noscere, tum ad Dei in nobis augendum timorem atque reverentiam, Cui tam fortes tremendæque in promptu sunt copiæ, quibus sui apud nos oblivionem debellet, tum ad ea præcavenda incommoda, quæ nostræ alias negligentia jure meritoque tribuerentur. Te vero, C. L., precor, innoxios hos conatus meos, non ut permiserit solum æquitas Tua, sed ut svaserit pariter humanitas interpreteris.

§. IV.

Sunt, qui exigua illa insecta & cito transituros hostes flocci faciunt, debiliores scilicet, quam ut magnam adeo nobis injuriam inferre possint: sed vero, ejusmodi homines rem æqua ut dicitur lance pendere, quis opinaretur? Fingamus dominum prædii modicæ amplitudinis. Sint huic forte illapsæ mille belluæ vastissimæ, ut sunt Elephantes, Cameli, Rhinocerotes, aliæ, quæ illud quotannis divexent: Eum jam dominum, si ad voraces hospites animum non adtenderet, & ne quidem adspiciendas duceret, multo minus illatas ab iis noxas ad justos revocaret calculos, aut avertere conaretur, annon vecordem & stultissimum omnes sanioris mentis recte judicarent? At in Upsaliensi agro mille circiter numeramus insectorum species, quæ annuo ibi victu nutriuntur; hæc, quamvis tam exigua sint, quam sunt ingentes nominatæ bestia, haud tamen ad lædendum minus valent, quam valerent maximæ: Quantum enim forma & magnitudine sunt minores, tantum nu-

mero pollentiores, adeo ut, subductis calculis, res eodem recidat, totumque damnum, aut paucioribus quidem ex partibus, sed iisdem grandioribus, aut particulis ex miuutioribus, at numero tanto pluribus, componi intelligatur. Nam si omnia, hanc intra aream, jungerentur individua *Muscarum. Culicum, aliarumque*, quas placuerit, *specierum insecta*, numne quævis horum caterva, magnitudine exæquaret Elephantem? Et licet hæc parva sint, osculum tamen suum unicuique assignavit natura, quo alimenta capessant cum corporis adæquata magnitudine, ita ut tantundem sane consumant hæc *minima* quantum *belluæ immanissimæ*, eo solum discrimine, quod, quum pulveris iæstar, per totum illa disseminata sint campum, parum singula oculis nostris videantur corrosisse, quum contra majora ea animalia quidquid perdidierint, ad mensuram mox revocari possit. Fur enim domesticus, qui de bonis domini sensim quidpiam surripit, tantum ipsi detrahit, quantum unquam qui simplici vice humeros magno cum pondere oneraverat, elabitur. Qui aliquantulo tempore *Papilionis* aut *Phalænæ* cujusdam *Larvam*, folia exedentem, inspexerit, multo hanc ampliora spatia, ratione suæ magnitudinis devorando peragrare, quam ad suam pariter molem relatae faciant bestiaæ sæpe nominatæ, facile videbit. Tristissimum hujus rei exemplum annis jamjam præteritis vidimus omnes, quum unica tantum *Phalænæ* species totum ad Upsaliam pratum regium devastavit, quod quidem ex feris belluis, quæ demumcunque per totum terrarum orbem perquiratur, sola non efficeret.

Vide-

Videmus aprica nostra prata & montosa pascua
 sæpissime nuda esse spoliataque vegetabilibus; ad-
 scribimus hoc sterilitati terræ, æstui solis, rigori cli-
 matis, aliis: Verum enim vero cogitare oportet, Fau-
 nam pecora sua in his locis noctu pascere, eaque die-
 bus iterum in terræ latebris occultare, hocque pacto
 multo plus damni nobis adfert, quam aliæ quæcun-
 que causæ. Nimirum adcurata lance, quas in re fa-
 miliari nobis pariunt molestias insecta perpendens,
 tantas & tam insignes reperio, ut satis mirari eorum
 negligentiam non possim, qui insecta vix ac ne vix
 admiserit, dum res oeconomicas tractant.

§. V.

Nam in illos quidem humanæ felicitatis præ-
 stites si oculos convertimus, respiciendo qua cura,
 qua industria, quaque diligentia gravissimam suam
 hoc seculo excolere studuerint scientiam; quam dex-
 tre ad laborem sublevandum & perficiendum apta
 excogitaverint instrumenta; quam solícite ad terram
 optime præparandam, fructusque expeditius deme-
 tendos, in horrea inferrendos reponendosque
 confixerint compendia; Merito hoc laudi illis
 vertendum est, quod sollicitia & assiduitate scien-
 tiæ suæ incrementa addiderint longe majora, quam
 quæ antea unquam accesserant. Sed vero, si in-
 commoda, quæ in re œconomica ubique cumu-
 lant insecta, ponderamus, adversus hæc omnem fe-
 re eos omisisse curam atque sollicitudinem, immo non-
 nullis despiciatui plane habita fuisse tantorum inimi-
 corum agmina, juxta reperturi sumus. Ignoscam
 tamen his potius, ex æquo & bono rem judicaturus,
 quam

quam *Historia Naturalis* Doctoribus, quorum fuerat, cognitione insectorum illos imbuere, modumque, quo nocere una quæque possit, significare. Ac fore proinde arbitror, ut lætiori olim facie eniteat œconomia, postquam naturæ cognitio apud nos inceperit etiam ab œconomis digne æstimari. Etenim ut œconomus non sufficit, agrum commodissima quavis ratione stercoreare, arare, occare, feminare, colere, fructusque collectos condere, sed maxime etiam plantas noxias, quæ segetes suffocent & opprimant, caveat, necesse est; ita pari sollicitudine agros, prata, herbisque confita loca cetera ab insectis defendat, hocque ut præstare possit, qua ratione ipsa adgrediantur, quibus oppugnari queant armis, ceteraque illuc pertinentia, adcurate teneat.

Quamobrem, ut pateat uberius, quam numerosos, quamque horrendos non uno in angulo metuere hostes debeant in patria nostra œconomi, in sequentibus §. §. insecta, nocendi quadam vi insignia, sub certis titulis exhibere conabor.

§. VI.

HOMO ipse ad sultibus insectorum multifariam adfligitur, & circumcirca noxas eorum experitur.

PEDICULUS (*Fn. Sv. 1153.*) *Infantum* adgreditur *Capita*, ut primum capilli excreverint, rodit, exulcerat, inflammationem infert, iisdem ad adultam fere ætatem molestus est. In navibus *Nautas*, in castris *Milites*, in munimentis *Mancipia*, in vinculis *Captivos*, *aliosque*, quibus suis confu-
lendi

lendi rebus facultas negatur, hecticæ instar, inter vestimenta nimis multiplicatus, consumit.

PULEX (*Fn. Sv. 1171.*) mensibus Julii & Augusti, ita nimia prole inficit *demos*, ut limina earum vix tangere audeamus, ne *strata* memorem, negligentius habita, quæ hospes hic ingratiſſimus, cum antecedente junctus, sæpiſſime inquinat.

PEDICULUS (*Fn. Sv. 1154.*) pessimæ notæ animal usque eo protervum est, ut etjam *supercilia* & *palpebras* nonnunquam innocentissimorum occupet.

ACARI (*Fn. Sv. 1194 & 1195.*) *cuticulæ* se insinuant hominum, eosque ab imis unguibus ad verticem usque exulcerando, scabiosos reddunt; etenim titillationem excitando intolerabilem. homines sibi ipsis violentas manus inferre cogunt, unde porro *ulcera*, *dolores* & *cruciatuſ tristisſimi*.

In ACARIS forte ignotis causſam quærendam plurimorum CUTANEORUM morborum, ut *Herpetis*, *Serpiginis*, *Elephantiacis*, *Tineæ*, haud magnopere dubitaverim: immo conjectare fas fuerit, *Dysenteriam*, *Siphylin*, *Morbillas*, *Variolas*, *Peteckias*, *Pestem*, aliosque omnes EXANTHEMATICOS, & CONTAGIOSOS morbos, quibus genus humanum maxime devaſtatur, originem *varius Acaris* debere.

ACARI (*Fn. Sv. 1193.*) magnis agminibus nonnunquam involvimur, quorum si alicubi forte con-

fedimus, multitudine mox accumulabimur, & sævitiam experiemur.

FORMICÆ (*Fn. Sv. 1020. & 1022.*) jucundissimam in *Floræ sinu* denegant requiem, *pungendo*, &, ut vulgus dicit, *urinam spargendo*.

FORFICULA (*Fn. Sv. 599.*) in *aures* illabi hominum nonnunquam tentat, &, nisi impediatur, *Cephalalgiam* efficit letalem.

CIMEX, (*Fn. Sv. 646.*) in Europa jam vulgatissimum malum, *ædes, tapetia & lectos* occupat, dormientes mordet, vigilantibus nullum concedit otium, omnibus foetido odore gravis, e propriis tandem domibus multos expellit.

ASILUS, (*Fn. Sv. 1042.*) instantibus pluviis, *ædes nostras* invisit, ubi acutissimo rostro, tanquam *subula*, inhabitantium *crura* pungit.

TABANI *Varii* (*Fn. Sv. 1045 - - 1050.*) imminente pariter imbre, præsertim *itinerâ facientes* prosequitur.

CULEX (*Fn. Sv. 1116.*) inamœno susurro & proci morfu vespera & nocte in domibus *requietos* infestat, *Lapponibus* æstate quotidiana & universalis calamitatis est causa; Tanta enim apud eos *Culicum* est cohors, ut, eorum metu, vultus & manus denudare, nisi pice liquida inunctus, vix quispiam audeat.

CULICUM (*Fn. Sv. 1117.*) catervæ sub' vesperam ingenti advolantes copia, reptatu os & manus titillante, morfsuque inflammante *cutem*, molestiam, præsertim in *Norlandia*, certe non minimam creant.

APES (*Fn. Sv. 988 & 989.*) in domibus & silvis, quas pacatissimas judicamus bella inferunt atrocissima.

MUSCÆ, (*Fn. Sv. 1106.*) examinis instar, ædes nostras ingrediuntur, *vultus & manus* involitant, nec edere, nec bibere, nec negotia alia curare, nisi interrupte permittentes. Immo & in potum & cibum immerfæ, ingrata sæpe numero nobis reddunt pocula ac patinas.

HIPPOBOSCA (*Fn. Sv. 1043.*) itinera instituentes per æstatem, tædiofo per *cutem* reptatu, persequitur, &, ne aures intret, anxios tenet.

GRYLLUS (*Fn. Sv. 620.*) stridulo murmure difficilis valde contubernalis, insomnes noctes causat.

ARANEÆ *Variæ* (*Fn. Sv. 1213. - - 1243.*) fenestris adhærent, hasque & cameras nostras *tensa tela* deturpantes a veneno simul eorum, ut caveamus, nos sollicitos faciunt.

PEDICULUM *Pulsatorium* (*Fn. Sv. 1168.*) non memorabo, quippe qui vix puerulos & aniculas levissimis ictibus terrere solet.

§. VII.

DOMESTICÆ res: Victus hominum, Amictus, Suppellectilia, Aedes ipsæ, & quæ in illis adservantur, Utenilia Varia a noxis insectorum haud sunt libera.

MUSCA *carnivora* (Fn. Sv. 1102.) *recentibus carnibus* impigra imminet, ut in illis ova deponat, larvas mox datura, quæ carnes tandem depravent & penitus nonnunquam consumant. Hæc tam late patet injuria, ut illi arcendæ sæpe nulla prudentia sufficiat.

DERMESTES (Fn. Sv. 360.) *promptuaria* intrat, *ubi larva carnesque induratas*, in alimentum nostrum per hiemem asservandas, comedit.

BLATTA (Fn. Sv. 618.) *Lapponibus*, qui pisces absque sale exsiccant, notissima, utpote quæ biduum intra sæpe totos consumit.

CASSIDÆ (Fn. Sv. 379. 380. 381. & 383.) in locis humidis & umbrosis atrocissime *carnes* depopulantur, *Lapponibus* maximæ notæ, tanquam animalcula in ipsorum œconomia nocentissima.

MUSCA (Fn. Sv. 1109.) in rivis *casei* postquam ova posuit, larvæ existunt, quæ medulla hujus ita vescuntur, ut quum caseum habere cogitamus incolumem, illarum copia vel foedatus sit, vel totus consumtus.

ACARUS (Fn. Sv. 1195.) *caseos* in pollinem convertit inutilem, nec eo contentus, inter farinas quoque comissatur, vel immixtus saltem amaro sapore conspurcat.

MOR-

MORDELLA (*Fn. Sv. 547.*) *panes saccharo imbutos*, nisi prudentius serventur, velut sibi paratas dapes adgreditur.

FORMICA (*Fn. Sv. 1019.*) per minimas fissuras ædium in arcas irrepit, ut quidquid *saccharum* faciat sibi vindicet.

CERAMBYX testaceus, *elytrorum fascia duplici albida*; *thorace spinoso* similis *Cerambyci* *Fn. Sv. 488.* & ab eo *thorace tantum spinoso* differens, *Coryli sylvestris* (*Fl. Sv. 787.*) perfodit nuces, cassasque nucleum quærentibus relinquit.

BLATTA (*Fn. Sv. 617.*) *hypocaustis Fennonum* communissima & maxime calamitosa lues, ad nostras etiam oras transit, & *molendinas præptimis* intrat, *farinamque* consumit. Neque ipsis in ædibus clementius grassatur, *panes* exedendo, relicta sola crista integra. Immo *calceos* aliaque *vestimenta* corrodit.

GRYLLUS (*Fn. Sv. 620.*) *tapetia & strata* confcindit; in focus vero *culinaribus*, si quæ *esculentata* invenerit, absumit partim, partim *lqualore* opplet.

PHALÆNÆ (*Fn. Sv. 892. 893 & 894.*) *tapetia & vestimenta*, ex *serico, lana & pellibus animalium* confecta, atterendo depilandoque, possessores damno haud vulgari adficiunt.

DERMESTES (*Fn. Sv. 362. & 363.*) pretiosas *maxinisque sumtibus* contra rigorem hiemis paratas

vestes pelliceas per æstatem penitus sæpissime glabras facit, vix impredientibus aut linteis, quibus involutæ fervari creduntur, aut integumentis aliis, uti Pelliones quotidie inviti experiuntur.

DERMESTES (*Fn. Sv. 360.*) inimicissima *Ornithologis* pestis *Musæa* inficit, ibique *exuvias avium*, multa cura, industria laboreque multo præparata, prorsus destruit. Nec salibus, aloë aliisque adspersis amaris tam fatalis hostis se penitus coërceri patitur.

CERAMBYX (*Fn. Sv. 487.*) *herbaria Botanorum* petit, nisi diurna manu nocturnaue illa vententur, vix pellendus.

COCCINELLA (*Fn. Sv. 411.*) ejusdem rea criminis.

PEDICULUS (*Fn. Sv. 1168.*) *ichthyocollam*, qua herbas siccas papyro adglutinare solemus, subedit, illasque ab hoc sejungit. Omnia autem tria proxime memorata, conjunctis quasi viribus, quæ in thecis transfixa aciculis fervantur *Insecta*, abolere laborant.

CURCULIONES (*Fn. Sv. 464 & 474.*) *granariis* insidiantes muribus plus derodunt, totaque interdum perdunt, nisi ventilentur frumenta quotidie & expurgentur jactatione.

CURCULIO (*Fn. Sv. 462.*) Mercatores frumentorum *lentes* ab hoc insecto corruptas vilissimo sæpe pretio vendere, aut exesas plane ejicere coguntur.

Pisa ex America Septentrionalis incolis antea fata fuisse in ea copia, ut eorum semina per Meridionales hujus terræ provincias divenderentur cum summo lucro, retulit Clarissimus Dominus KALM Aboënsis Professor nuper ex itinere per has oras rediit; at vero simul indicavit, hoc commercium penitus cessasse, postquam BRUCHUS quidam ita se multiplicaverit, ut exedat fere omnia semina, vix tot relictis, quæ sementi sufficerent. Adduxit etiam laudatus Vir inter alia semina, etiam varia e *Pisorum genere*, inter quæ post reditum plurima reperit individua hujus *Bruchus* ad huc viva, eaque misit non tantum ad illustrissimum Senatorem Comitem Dominum CARL G. TESSIN, sed etiam ad D. Præsidem. Metuo valde, ne hujus infecti coloniae ab America in Angliam aliquando cum aliis messibus adducantur, & hinc porro nisi migraturis obex objiciatur, per totam dein Europam se diffundant (*).

Nec abs re fore judico, heic commemorare, quod eodem plane fato semina *Diadelphie*, quæ
Con-

(*) BRUCHUS *Americæ Septentrionalis* habitu & natura convenit cum *Coccinellis* (Fn. Sw. 411 & 412), & cum iis novum Genus constituere potest, quasi medium inter *Dermestes* & *Curculiones*. Hoc insectum gerit Corpus fuscum, magnitudine *Cimicis majoris*, ad spersum punctis albis vagis; Elytra obtusissima apice nigra, abdomine longe breviora; Thorax transversim ovalis; Caput parvum acuminatum; Anterae clavate fuscae; Abdomen a tergo, ubi apice nudum, macula alba triloba notatum; Pedes cinerei.

Confiliarius Commerciorum D. LAGERSTRÖM ab India Orientali ad Hortum Academicum transmitti curavit, perierint. Nempe corrosa a minimo quodam hujus generis insecto, dum huc perferrentur & ita exesa fuerunt, ut ne unicum quidem intactum superfuerit, quumque ad nostra littora cum feminibus illis viva pervenerint ipsa animalcula, eorum heic subjungere descriptionem lubet (*).

DERMESTES (*Fn. Sv. 366.*) *truncos arborum* libro & cortice obductos ad *Siphones* aliosque usus aptandos sæpe vitiat; per varios enim labyrinthos incedens polline hos librum inter & lignum implet, quo fit, ut liber decidat, & inutile huic usui reddatur lignum. Immo *ædes ligneas vetustiores*, hujus aliorumque insectorum vi fractas in pollinem fatiscere & dilapsas everti, quis ignorat?

CERAMBYCES *Varii* (*Fn. Sv. 478. etc.*) ova *tignis & truncis exscissis* injiciunt, ex quibus ortæ larvæ ligna perforant; foramina pluviis patent; pluviæ resolvunt; truncus brevi putrescit.

LEPTURA (*Syst. Nat. G. 156. n. 6.*) sive *Cantharis ligni*. Tota hujus insecti historia & figura videatur in Domini Præsidis Itinere Vestro-Goth. p. 153. ubi observatum equidem legi, quod animal hoc

(*) BRUCHUS *Chinensis fuscus*, *Elytris ferrugineis*, *Scutello albo*. *Magnitudine est Pediculi*; *Caput & Thorax fusca*, *apex thoracis notatus macula alba triangulari*; *Elytra brevia & fere retusa*, *ferruginea*; *Abdomen ad latera versus apicem macula alba notatum*; *Femora crassa*.

hoc deusissimos durissimosque excaver *truncos querneos*, quo inepti plane navibus conficiendis evadunt.

APIS (*Fn. Sv. 1004.*) *parietes ligneos & præcipue argillaceos* perterebrando sociam in ædibus destruendis operam commodat præcedentibus.

S. VIII.

HORTI Arborum fructiferarum & Olerum, qui maximis instituuntur & coluntur impensis, sævitia labefactati insectorum, expectationi haud raro non respondent.

PHALÆNA *Aptera* (*Fn. Sv. 921.*) per decem retro annos ita devastavit *arbores*, ut vel nulla vel rarissima poma dederint: hinc ab exteris emenda illa tantisper fuere. *Foliis* autem omnibus postquam *arbores* has spoliaverat, in *sponte natas herbas* proximas migravit easque consumsit.

PHALÆNA *ano flavo* (*Fn. Sv. 846.*) cum præcedente imperium quasi divisum tenuit, earundemque *arborum folia & fructus tenellos* destruit.

PHALÆNA *Ceruleo-cephala* (*Fn. Sv. 836.*) antecedentium *ambarum*, ubi devastandi *horti* erant, fidelis affecla.

PHALÆNA *Antiquata* (*Fn. Sv. 827.*) *Prunum inermem* (*Hort. Ups. p. 124 Sp. 1.*) ejusque *fructum* singulis fere annis dilaniat.

TIPULA (*Fn. Sv. 1147.*) *gemmas arborum, flores &*, quod inde sequitur, *fructus* disperdit.

SCARABÆUS (*Fn. Sv. 351.*) *truculenta in hortis Scaniae* regnat tyrannide, nullis fere, nisi *Pyro*, parcens arboribus, ex illis quidem, quæ fructus carnosos pollicentur.

GRYLLUS *Gryllo-talpa* dictus (*Fn. Sv. 619.*) in Scaniae præsertim hortis *olera* sic exedit, ut annuam *jaeturam &* longe maximam ibi faciant Hortulani.

PHALÆNA *Ursus*, (*Fn. Sv. 820.*) *Laetucam* (*Hort. Ups. p. 242.*) *aliaque olera* in hortis destruit.

PHALÆNA (*Fn. Sv. 877.*) in terræ latebris per diem occulta noctibus *olera* invadit.

TIPULÆ *Variae* (*Syst. Nat. G. 198.*) *radices exedunt olerum*, quæ *marcida* inde concidunt.

PAPILIO *Brassicaria* (*Fn. Sv. 797.*) ex planta, (*Hort. Ups. p. 189.*) quam totam sæpissime defolat, nomen traxit. Hujus *Larvæ* magna quidem diligentia, multoque labore decerpi solent & extinguunt, sed hoc tamen anno tantam *oleri isti* cladem intulere, ut non nisi parvam in cellas copiam recondere licuerit.

CHRYSOMELA *Asparagi* (*Fn. Sv. 430.*) *Hamburgi*, inque *Russia* aliisque terris, *Asparagum* (*Hort. Ups. p. 84. & 85.*) lædit, unde maximi illi plurimique in areas *Asparagi* impendendi sumtus & labores sæpissime in *casum* effunduntur.

TIPU-

TIPULA (*Fn. Sv.* 1147.) Chrysomelæ in deturpando, spoliandoque *Asparago*, par cernitur.

CHRYSOMELA (*Syst. Nat. G.* 153. n. 7.) folia *Armoraciæ* (*Fl. Sv.* 540.) ita mandit atque lacerat, ut vix unicum superesse integrum patiatur.

CURCULIO (*Fn. Sv.* 463.) herbas ex *Cl. Tetradynamiæ*, ut *Brassicam*, *Lepidium*, (*Hort. Ups.* p. 183. *Sp.* 1.) aliasque avidissime confectatur.

MORDELLÆ *Variæ* (*Syst. Nat. G.* 158. n. 2.) cotyledones *olerum* nuper enatorum succidunt, & cum his spem pariter largioris proventus, quam ex tenellis ceperamus, post plagam dein sæpissime pereuntibus.

PHALÆNA (*Fn. Sv.* 917.) radices corripit *Humuli*, (*Fl. Sv.* 818.) unde motbo is affectus, Aphidibus cumulatnr, & rorem exstillat melleum, quo tota tandem planta marcescit.

§. IX.

TOPIARIA, LUCOS & umbrosa NEMORA etjam ab insectis apud nos foliis spoliantur.

CANTHARIS *Officinarum* (*It. Scan.* p. 186. & 242.) folia omnia *Ligustri* (*Fl. Sv.* 4.) in Scania ferrata reddit.

PHALÆNA (*Fn. Sv.* 891.) *Evonymum* (*Fl. Sv.*

133.) ita corrumpit, ut incendio combustam putares.

PHALÆNA (*Fn. Sv. 845.*) sæpe ne unicum quidem in *Grossulariis* (*Fl. Sv. 195. Sc.*) folium incolume prætergreditur.

PAPILIO (*Fn. Sv. 796.*) decori nonnunquam omni misere denudat *Crategum oxyocantham*, (*Fl. Sv. 399.*)

PHALÆNA (*Fn. Sv. 882.*) prædam cum præcedente postquam partita est, *Topiaria* omnino calva adparent.

TENTHREDINES *Varii* (*Fn. Sv. 927 - - 936.*) *Pyros* (*Hort. Ups. p. 130.*) *Prunum inermem* (*ibid. p. 124. Sp. I.*) *arbores fructiferas* alias, folia subtus edendo transfigendoque, donec cribræ instar fiant pertusa foraminibus, deformant.

CURCULIO (*Fn. Sv. 465.*) folia *Pyri* & *Cerasi* (*Hort. Ups. p. 125.*) tot maculis infuscat, ut, quorum oblectare se homines viriditate soleant, eorundem tristi mox spectaculo percellantur.

COCCUS (*Fn. Sv. 722.*) *Hortos Hesperidum* ita emaciat, & conspurcat, ut inde sæpius contabescant.

APHIDES *Varie* (*Syst. Nat. g. 176.*) *Arboribus* succum nutritium exiugunt, iisque langvorem & exitium haud raro inducunt. Quumque singulis fere vegetabilibus sua sit *Aphis* propria in *Syst. Nat. G. 176.*

enumerata, illis addere jam lubet *Aphidem Viciæ, Atriplicis, Populi-tremulæ, & Salicis.*

APHIDES in *Caldariis* turpam sæpe stragem edunt, plantas enecando, fumtibus curisque plurimis ex diffitis allatas terris.

PEDICULUS (*Fn. Sv. 1169.*) *Aphidi* ad rarissimas *Caldarii* plantas eradicandas adjumento est, nec, ubi pedem figere semel licuit, cogi facile potest, ut se retrahat.

ONISCUS (*Fn. Sv. 1257.*) pari in *Caldaria* irruens ferocia vota fumtusque dominorum, plantas corrodendo, eludit.

CURCULIO (*Syst. Nat. G. 154. n. 2.*) *Ligustico*, (*Hort. Ups. p. 62. Sp. 1.*) quod suis in areolis ruricolæ, & medicinae causa & venustatis, lurido dente officit.

CHRYSOMELÆ (*Fn. Sv. 460. § 461.*) *Scrophularias* (*Hort. Ups. p. 177.*) in Hortis Botanicorum extirpant, ut vel unicam servare sit difficillimum.

CHRYSOMELA (*Fn. Sv. 424.*) pulcherrima, quæ in Hortis colimus atque celebramus, *Lilia* destruit.

CURCULIO (*Fn. Sv. 454.*) *Rumices* (*Hort. Ups. p. 89. § 90.*) in Horto nostro Academiae usque eo sustulit, ut qui pro herbariis specimen quæret, frustra laboraturus fuerit.

PHALÆNA (*Fn. Sv. 916.*) in eodem Horto singulis annis *Heraclei* (*Hort. Ups. p. 65.*) semina omnia destruxit. Etenim umbellas omnes coarctat, floris partes consumit, tandemque caulem perterebrat.

FORMICA (*Fn. Sv. 1021.*) terram simulque plantas in Hortis nuper satas effodit, in arbores ascendit, aliaque nobis procreat maxima incommoda.

S. X.

AGRI, Spes nostræ lætissimæ, neque ab insectorum tuti sunt injuriis.

MORDELLÆ (*Fn. Sv. 539. § 542.*) *Cotyledones* segetum, per aliquot ab hinc annos suffocant.

SCARABÆI (*Fn. Sv. 345.*) Larvam rustici Scandiacis radicibus segetum subjacere ferunt, easque necare. Nec visum insolitum, ut maxima in agris spatia a Larva quadam, cujus methamorphosis nondum satis innotuit, depasta videantur.

CURCULIONES (*Fn. Sv. 462. 464 § 474.*) *Spicas* segetum ingrediuntur, semina devorant, in horrea comitantur, ibique lautis accumbunt opulis.

PHALÆNA *Seticornis, spirilinguis, fasciculata, alis depressis griseo-fuscis, A Latino inscriptis* (*Act. Stockh. 1752. p. 62 - - 66.*) caussat numerosi-

rosissimas istas *spicas albescentes & steriles Secalis*, cujus rei aër nimis frigidus vulgo incusatur; in hac autem *Phalena*, culmum ad primum articulum derodente, culpam residere, pulchre factis Dn. ROLANDER in *Act. Stockb. l. c.* demonstravit.

MUSCA *Hordei* (*Act. Stockb. 1750. p. 182. n. 9.*) quintam nobis *hordei* partem ad minimum quotannis subtrahit, & vel centum millia tonnarum illius frumenti in granariis tuffuratur, quod D. Præses l. c. detexit.

GRYLLUS (*Fu. Sv. 628.*) devastatis *pratis*, in *agros* pari voracitate properat (*It. Scan, p. 78.*)

§. XI.

Plantas varias & Insecta, quæ has in *pratis & silvis* consumunt, si heic enumerare conarer singula, in campum dimitterer, quem non horis, sed diebus, non pagellis, sed voluminibus mihi opus esset, ut e-metiri possem. Nec necessarium hoc duxi, quum omnibus constet, quæ industria D. FORSKÅHL in *Hospit. Insect. Fl.* illa nuper exposuerit, quæ in suis quæque victitant plantis, earumque adeo in perniciem incumbunt. Quum tamen aliquid dixisse, quam tacuisse præstet, obiter tantum exercitum hunc lustrabo, quæ PRATIS maxime damnosa sunt, in hac §. designaturus.

GRYLLUS *maxillis atris* (*Frisch. Germ. 9. p. 6. t. 1. f. 8.*) ante plurimos jam annos Tartaria pro-
rum-

rumpens Magna, per totam fere Europam crudelia arma circumtulit, miseriam, quacunque calamitate alia, majorem excitantia. Tantis enim irruit copiis, ut densa quasi nube prospectum oculorum auferat, castrisque positis, Floræ exercitum sede mox pellat & ejiciat; Ex quo pecora tandem fame pereant, necesse est, homines vero, unicum in fuga superesse solatium, videntes, priscos relinquere lares & ad affines migrare coguntur; sed hic rarius apud nos etjamnum visus est.

PHALÆNA *Calamitosa* (*Fn. Sv. 326.*) *graminea nostra prata* ita delevit annis. 1740. 1741. 1742. 1747. 1748. & 1749. ut in ea falcem immittere vix operæ pretium duxerimus; hinc, quum pabuli promptuaria pleraque vacaverint, a 9. ad 42. usque thaleros cupreos pretium foeni intendi oportuit, observante D. Præside in *It. Scanic. p. 167.*

GRYLLUS (*Fn. Sv. 628.*) insectum minimum sterilitatem inferre *pascuis montanis*, quam cœli inclementiæ vulgus tribuit & terræ infertilitati, mihi quidem videtur. Etenim *Grylli* in universum omnes, quia frequentissimi *prata nostra* insident, foeni caritatem, ultra quod credi possit, adaugent.

TIPULÆ *Varia* (*Syst. Nat. G. 198.*) *gramina in pratis, radices affligendo, maxime impediunt.*

Nec quæ aquæ innatant plantæ, ut *Potamogetones* (*Fl. Sv. 139 - - 147.*) *Nympheæ* (*Fl. Sv. 426. & 427.*) *Stratiotes* (*Fl. Sv. 444.*) *Lemnæ* (*Fl.*

(*Fl. Sv.* 997 - - 1000.) alia plantæ ab injuriis & rapinis insectorum securæ sunt. Eas enim sæpissime prorsus devastatas invenimus ab insectis, quæ videntur in *Hospit. Insector Fl.* secundum numeros in *Fl. Sv.* positos.

§. XII.

SILVESTRES ARBORES, quarum eminentes caudices ramique in altum surgunt, a quadrupedum plerorumque vi servavit summus Naturæ Arbitrator; insectis vero, quibus nulla videtur esse posse nimis arcta illabendi via, concessit.

PINETI (*Fl. Sv.* 788.) in regionibus montanis folia exusta quasi hic ibi conperiuntur a *Phalena* quadam *Seticorni* (*Fn. Sv.* 844.) & *Tentbredine atra*, ore tibiisque anticis luteis. Ramos perforat & pluviis aperit alia *Phalena Seticornis* (*DE GEER I. T. 22. F. 22. § 23.*) *Arbusta* hujus *Aphides* (*Fn. Sv.* 718.) obtegunt exfuguntque.

FAGI (*Fl. Sv.* 785.) foliis *Scarabæus Melolontha* (*Fn. Sv.* 345.) vim struit, quam si forte effugerint, *Curculio fagi* (*It. Scan. p. III.*) succedit, non relicturus ea prius, quam igne velut tosta exsiccataque appareant.

BETULÆ (*Fl. Sv.* 776.) flavescente sæpissime vitiantur colore quem *Curculio Betulae* (*Fn. Sv.* 456.) folia subtus excoriando inducit.

POPULETA (*Fl. Sv.* 819.) *Chrysomela populi* (*Fn. Sv.* 428.) foliis sæpe omnibus privat.

- SALICETA (*Fl. Sv.* 792.) eodem dedecore affici ab *insectis varis* plurimisque quotannis cernimus; & *Salix* quidem *alba* (*Fl. Sv.* 812.) *Tenthredini* (*Fn. Sv.* 933.) debet, quod *foliorum* scheleta huic tantum supersint. In reliquas, nullo obstante limite, grassatur *Phalena Salicina* (*Fn. Sv.* 822. *It. Scan.* p. 307.)
- QUERCETA (*Fl. Sv.* 784.) provinciarum meridionalium, dum inserviunt suis hostibus, & nutrimenta præbent, nativo ornatu sæpe in totum spriantur.
- PADOS virides (*Fl. Sv.* 396.) *Phalena Evonymaria* (*Fn. Sv.* 891.) expugnat & telis velut araneorum obtegit.
- TILIÆ *folia* (*Fl. Sv.* 432.) quasi mucore conspurcata cernuntur ab *Acaro Tiliæ* (*Fn. Sv.* 1212.) *folia* singula contaminante atque polluente.
- SORBI *folia* (*Fl. Sv.* 400) aculeis, minimam quandam *Larvam* occultantibus, aspera, rubrum sæpissime colorem mentiuntur.
- ULMO (*Fl. Sv.* 219.) pulchritudo perit, ut primum *Aphidibus* (*Fn. Sv.* 705. *It. Scan.* p. 203.) *Chermibus* (*Fn. Sv.* 674. *It. Scan.* p. 130.) *Cicadis* (*Fn. Sv.* 644.) præbere domicilia cogitur.
- ALNO (*Fn. Sv.* 775.) quidquid fuerit *viriditatis* per aliquot sæpe milliarum *Larvam* quandam (*It. Sv.* p. 420.) delibasse vidimus.

Et

Et quis ingentem, cui singulæ vegetabilium familiae succumbunt, insectorum edacitatem satis descripserit? *Cfr. Hosp. Insect. Fl.*

§. XIII.

JUMENTA Cicura & PECORA multo ab insectis gravius, quam a Feris Bestiis, immo ad necem usque, haud raro ab illis violantur.

CURCULIO (*It. Scan. p. 184.*) *Paraplejiam Equis*, vulgatissimum & patriæ nostræ valde calamitosum, certis præcipue in provinciis, morbum ingenerat, postquam *Phellandrium* (*Fl. Sv. 238.*) & *Sium* (*Fl. Sv. 235.*) hospitia puta hujus *Curculionis* in ventrem ingesserint. Cum enim integer devoratus se in humido natare sentit, per medullam spinalem quærendo exitum, fatum *Equo* accelerat. *Boves* autem, præterquam quod alimenta ruminant, siquidem dictas herbas intactas relinquant, venenum evitant letale.

OESTRUS (*Fn. Sv. 1028.*) longe vehementius *Equos* excruciat, quam *hæmorrhoides* unquam homines.

HIPPOBOSCA (*Fn. Sv. 1043.*) & **TABANI Varii** (*Fn. Sv. 1045 - - 1050.*) *Equos* & *Boves* stimulant, ad sanguinis usque profluvium.

MUSCA (*It. Westro-Goth. p. 37.*) *Equos* tanta insectatur pertinacia ut itinera per æstatem, non sine

tædio & difficultate magna proficifcentium, conficiantur.

CULICES (*Fn. Sv. 1116. & 1120.*) in Norlandia præfertim *Equis* sanguinem hauriendo audacter insultant.

OESTRUS (*Fn. Sv. 1024*) per totam hiemem ad Julii usque mensem in dorso *Bovum* alitur, illosque per æstatem ita infestat, ut violenta fuga aquas petant, nec per totam diem aquis exire audent.

ASILUS (*Fn. Sv. 1042.*) *Boves* tam acriter impetit, ut die nocteque vigilare & terram calcitrare necessum habeant.

PEDICULI, (*Fn. Sv. 1155. § 1156.*) *Bobus* fatalia mala, continue vellicant, *Scabiem* inducunt & in *Equis* pariter ac *Suibus* habitant, quos paulatim emaciant.

ACARUS (*Fn. Sv. 1193.*) *Boves* pungit, fugit & quotidie inhiat.

HIPPOBOSCA (*Syst. Nat. G. 194. n. 2.*) & *Acarus* (*Fn. Sv. 1192.*) continuo rodit & emaciat *Oves*. Quid? quod *lanam* ita implicent quisquiliis, ut extricari postmodum ægre possit.

OESTRI (*Fn. Sv. 1026 § 1027.*) in *naribus Ovi-um* deponunt *ova*, e quibus *Larvæ* mox exclusæ, in sinu frontis membranas pungendo sugendoque, per totam hiemem hospitantur, letali sæpissime *ovibus* periculo, *cfr. It. Scan. p. 128.*

Cervis Rangiferinis e Lapponia ad Alpes omni æsta-

state migrandum est, ut insectorum persequentium evitent molimina, quorum sequentia tria reliquis nocentiora sunt.

OESTRI (*Fn. Sv. 1026. & 1027.*) uti antea de *Ovibus* commemoravi, sic etiam in sinu frontis *Rangiferorum* se insinuant, multiplicant & ibi dolorem continuum rodendo efficiunt,

OESTRUS (*Fn. Sv. 1025.*) *Culturæ Cervorum Rangiferinorum* perniciosissimus quartam saltem eorum, quum ad annum secundum pervenere, partem abripit, emaciatis reliquis confossisque & vitatis coriis, sub quibus *Larvæ* hibernarunt, *cfr. Fl. Lapon. p. 360.*

CULICES (*Fn. Sv. 1116. & 1118.*) & TABANUS (*Fn. Sv. 1046.*) assidue *cornua Rhenonum* vulnerando sanguinemque hauriendo laceffunt.

PULEX (*Fn. Sv. 1171.*) & ACARUS (*Fn. Sv. 1193.*) *canibus* continua negotia, dentibus pedibusque abigenda, excitant.

§. XIV.

Pediculis unaquæquæ fere AVIUM species aggravatur propriis, qui jam dum cogniti in *Syst. Nat.* recensentur. Eorum autem *Noxam* præsertim experimur, qui vel *Pavonibus* (*Fn. Sv. 163.*) hieme mortem consciscunt, vel ut *Gallorum* (*Fn. Sv. 165.*) remiges æstate flaccescant. efficiunt.

HIRUNDINIBUS etiam maxime nocent *Pulicet* (*Fn. Sv.*

Sv. 1171.) tanta nonnunquam frequentia nidis eorum obversantes, ut nigri omnino coloris speciem hi præbeant. Etenim, quod *Hippoboscæ* (*Fn. Sv.* 1044.) pariter tribuendum est, pullos Hirundinum opprimunt & sæpe extinguunt.

§. XV.

PISCES ne sub aquis quidem Insectorum ef-fugiunt furorem.

CANCRI (*Fn. Sv.* 1244 - - 1254) in Stagnis Fluviiis, & iplo Oceano, *Pisces* maxime extirpant.

ONISCUS (*Fn. Sv.* 1255.) *Harengis* (*Fn. Sv.* 315.) datus comes & hostis est, piscatoribus notissimus, quod pisces retibus adhærentes totos sæpe consumat.

DYTISCI Varii (*Fn. Sv.* 561 - - 572.) dum in Piscinis *Pisces* angunt & sæpe suffocant, lucrum omne a possessoribus avertunt.

§. XVI.

INSECTA denique ipsa bella inter se mutua & exitiosa movent.

ACARUS (*Fn. Sv.* 1198.) abdomini *Scarabæorum* (*Fn. Sv.* 349.) frequentissime adhæret, hospiti molestissimus, qui *Chermem* præterea quendam sibi affixum & continue lugentem alit.

CARABI (*Syst. Nat. G.* 157.) & **CICINDELÆ** (*ibid. G.* 159.) in terra obvia insecta, quam *Ursi* & *Lupi* Pecora, crudelius dilaniant.

LIBEL-

LIBELLULÆ (*Syst. Nat. G. 184.*) *Insecta* varia per aërem volitantia, capiunt & exedunt.

CRABRONES (*Fn. Sv. 988.*) & VESPÆ (*Fn. Sv. 989.*) *Apes* longe urgent rapidius, & interimunt, quam *Gallos* agitare solent *Falcones* & *Accipitres*.

Hinc etjam accidit, ut *Phalæna*, arbores foliis denudantes, dum perquirendæ fuerint, a *Carabo* quodam ita nonnunquam extirpata inveniuntur, ut adfuisse crederes nullam, nisi effectu id fatis superque constaret.

§. XVII.

Quum igitur *exercitus* jam vidimus *Insectorum*, quæ quidem nostra nutrit *Patria*; *Agrorum* opprimere segetes, *Pratorum* gramina, *Hortorum* arbusta, *Topiaria*, *Fructus* atque *Plantas*; *Lucis* umbras demere, *Silvisque* frondes; *Hominibus* indignam minitari mortem, aut multa saltem longaque tædia facessere; *Victum* & *Amictum* nostrum conterere; *Domos* & *utensilia* derodere, corrumpere; *Animantia terræ reliqua* moribus exagitare & vulneribus; *Volatilia* affligere; *Aquatica* infestare; *Domesticis* denique & *intestinis bellis se invicem* inter commisceri, nullam violentiam, nullam noxam, calamitatem omnino nullam æquiparandam esse ei, patet, quam inferunt ista partim, partim illatura, ni præpediantur, essent. Adeoque multo plura & latius patentia mortalium generi mala debent animantium minimis, quam mole maximis. Ego autem vehementer lætor, in mea *Patria*, & in hac maxime *Academia*, inter reliqua-

liquarum studia, ad insecta etjam perquirenda, describenda, dignoscenda commilitonum sensim excitari curam & cogitationem. Nisi enim me fallit conjecturæ jucunditas, hinc futurum auguror, ut minutissimis quidem in rebus, etjam agnoscamus Supremi Artificis Manum & sapientissima Consilia. Quumque hoc pacto, omni in Eum pietati, nostro satisfacere officio conati fuerimus, haud præclusa, opinor, nostræ diligentiae, adtentisque in rerum omnium nexu animis, via erit, ad ea inveniendâ remedia, quæ *Insectorum* quibuscunque *Noxis* recte opponamus, immo spes nobis tum affulgebit, fore, ut quemadmodum cetera Divinæ virtutis munera, ita *Insecta* quoque ad eos fines ususque convertamus, quos si assequi ubique poterimus, rerum in universum omnium creaturarum nullam nocuisse intelligemus.

TANTUM.

FÅGNADS BETYGELSE

Öfver

Herr Auctorens vackra Arbete.

Den envålds Monarchen, som vi nämne GUD,
Har et rike, som heter Naturen;
Dår vördas Hans vålde, dår lydås Hans bud,
Utåf Stockar och Stenar och Djuren:
Omsorgen af Honom blir buren.

Den tankarnas sol, som vi kalle förnuft,
I et stoft hår en Guda-bild sätter:
Dess strålar hår brytas, dess flammor få luft:
Dess kråslighet finner hår råtter,
Hvadan lagom vettlystnad blir mätter.

Betragta, förundra, utrôna, förstå,
Eller vörda, upodla och njuta:
De stegen å säkra, dem böre vi gå,
Vår kunskap de grånsorna sluta;
Gå vi högge, til fall vi då luta.

E

Dock

*Dock at vi ej vårdsloft må nöta vår tid,
Utan gjälla för präglen vi bära,
Har Allmagten satt creaturen i strid
Mot oss, at vi nödgas oss lära,
Dem kända och Skaparen ära.*

*Det vitna, Min Herre, de hårliga rön,
Om fiendtliga kråk, som J gifvit;
Er möda bekröne en ärefull lön,
Som så nyttigt vår skada beskrifvit!
Patriotiskt Ert vett nu har blifvit.*

JOHAN BRANDER.

MON-

MONSIEUR

Agréez, Monsieur, que je me donne le plaisir, que j' ai souhaité, il y a long tems, de Vous marquer ma reconnoissance de l' amitié sincere, que Vous m' avez toujours temoignée. Vous venez signaler publiquement, par une illustre preuve, Votre industrie, qui ne peut, que Vous recommander au public. Continuez, Monsieur, de Vous rendre de plus en plus bien merité de la patrie. La joye, que Vos amis auront toujours de Vos avantages, augmentera aussi le plaisir, que je goute à present, d' être

MONSIEUR

Votre très humble
* très obeissant serviteur,

JEAN BOLINDER;

MIN HERRE!

At tala om de minste djur,
Om flugor, matkars, myggs natur,
Är det ej fåfång möda?
Så tror väl den, som endast vill,
De tings beskrifning hålla gill,
Som kunna honom föda.

Men sjelf Natursens HERre har,
I minsta ting vist sig så rar,
Som äfven i de större,
Fördenskul man ej täncka må,
At man gör fåfångt arbet då,
När man befer de förre.

Mån man väl ock ej känna bör
Det, som ofs någon ikada gör?
At man må kunna täncka
På utvåg huru en gång man,
Den sak försigtigt mota kan,
Som vill vår trefnad kräncka.

Jo, sådant ämne tänckvärdt är:
Fördenskul ock, *Min Herre*, lår,
Ert arbets lön ej brista;
I ikolen därför njuta tack,
Så långt, jag menar, någon matk,
På våra trån kan rista.

P. O. SUNDIUS.